

Tow. Genealogicznego: Genealodzy.pl (zakładka: Geneteka. Genealogiczna kartoteka - baza urodzeń, małżeństw i zgonów, dla terenu: świętokrzyskie; tłumaczenia tych dokumentów na forum: <https://genealodzy.pl/PNphpBB2-printview-t-70460-start-45.phtml>, dostęp 04.04.2023). – *Księga pamiątkowa wsi Sancygniów, cz. 1* (autorstwa Adama Zawartki, wg rkpsu), opublikowano: 01.10.2016, na: *Sancygniów. Oficjalna strona* <https://sancygniow.ejoo.pl/?ksiega-pamiatkowa-wsi-sancygniow-cz-i,138> (dostęp 04.04.2023).

Informacje Stanisława Deskura (1927-2021) z Krakowa.

M. Gorzelak
U. Makowska

Skowieżak (Skomieżak, Skowierzak) **Jerzy Tomasz**, malarz, ur. 22 IX 1909 Leszkowice k. Lubartowa, zginął podczas kampanii wrześniowej 1939; syn Mieczysława (pełniącego w 1930 funkcję sekretarzem gminy w Leszkowicach lub w pobliskiej Kamionce) i Stanisławy Joanny z domu Zdrowskiej. W l. 1915-18 przebywał z rodzicami w Rosji. Po ukończeniu 6 klas gimnazjum w Lubartowie (1927) starał się trzykrotnie o przyjęcie do warsz. SSP i uczęszczał przez półtora r. do warsz. Szkoły Malarstwa im. Konrada Krzyżanowskiego oraz prawdopodobnie do Miejskiej Szkoły Sztuk Zdobniczych i Malarstwa w Warszawie. Od 1930 studiował w SSP (potem ASP) w Warszawie u Felicjana Szczęsnego Kowarskiego oraz u Leonarda Pękalskiego, pod którego kierunkiem przygotowywał pracę dyplomową (wg pisma S. z 10 II 1938 miał to być proj. polichromii sali Sądu Grodzkiego w Warszawie oraz proj. witraża kościelnego); w czasie studiów składał podania o urlop (na r. 1931/32 i od kwietnia 1933, w związku ze służbą wojskową) oraz o zwolnienie z opłat i przyznanie zapomogi.

W 1935 uczestniczył w wystawie grupy Art. Malarzy Warsz. w Wilnie, na której pokazał 14 prac (akw. i tempery przedstawiające motywy pejzażowe i *Akt siedzący*, tempera). W 1936 na wystawie Sport w sztuce w IPS w Warszawie prezentował obraz ol. *Żagłówka*. W 1937 razem z Romanem Modzelewskim zgłosił do Urzędu Patentowego w dziale wzorów użytkowych „propeler z trzonkiem” (może model zabawki wiatraczka?), zatwierdzony w 1939.

W konkursie na wnętrza pawilonu pol. na Wystawę Światową w Nowym Jorku 1939, któ-

ry rozstrzygnięto w maju 1938, uczestniczył z Konstantym Danką i Stanisławem Kuchar-skim; otrzymali I nagrodę za proj. hallu-bawialni (S. zaprojektował plafon) i II nagrodę za proj. Sali Honorowej (S. był autorem witraża). Wraz z Franciszkiem Masiakiem i Stefanem Gałkowskim wziął udział w ogłoszonym w listopadzie 1938 otwartym konkursie na dekorację centralnej części ściany w hali odjazdowej Dworca Gł. w Warszawie; zespół zdobył jedną z trzech równorzędnych III nagród za proj., który „przewidywał umieszczenie w centrum plakiety o nieregularnym kształcie z wyobrażeniem kobiety trzymającej wyciągnięty poziomo miecz, stojącej na symbolizującym kolejnictwo uskrzydłym kole. Tło ożywiały zarysowane konturem sylwetki statków, samolotów, balonów i dźwigów portowych” (D. Konstantynów). W kolejnym konkursie, ogłoszonym w styczniu 1939, na dekorację wnętrza dworca, S. samodzielnie zgłosił proj. sgraffita *Zajęcia ludu polskiego* do poczekalni, który został zakupiony przez organizatorów i eksponowany w hali odjazdów dworca od 20 IV do 3 V 1939.

Wystawa obrazów grupy Art. Malarzy Warsz., Stała Wystawa Sztuki pod dyr. A. Sapira, Wilno 1935 (jako Skobierzak Jerzy). – *Sport w Sztuce*, IPS, W. 1936, poz. 67. – Architektura i Budownictwo, 1938 nr 3, s. 86, 106 (jako Skomieżak i Skowieżak). – Głos Plastyków, 1938 nr 1, s. 134 (jako Skomieżak). – Komunikat SARP, 1938 nr 4-5, s. nlb. przed S. tytułową. – Arkady, 1939 nr 5, s. 230. – Kultura, 1939 nr 13, s. 6 (jako Skowińszczak). – Nike, 1939 z. 2, s. 166-167, il. 117 (Woźnicki S.; jako Skobierzak i Skowierzak). – Wiad. Urzędu Patentowego, 1939 z. 3, s. 140 (poz. 8070). – Piwocki, ASP Warszawa (z błędną dzienną datą urodzenia). – Pol. życie art., 2 (jako Skomieżak i Skowierzak). – Biul. ZPAP, [1970] nr specjalny, oprac. Jaworska J. – Konstantynów D., *Dekoracje Dworca Głównego w Warszawie. O sztuce monumentalnej końca lat trzydziestych XX w.*, BHS, LXIX, 2007 nr 1-2, s. 77, 89, 90, 96, 97 (przypis 90), il. 5, 18 (jako Skowierzak). – *Indeks art. plastyków absolwentów i pedagogów wyższych uczelni plastycznych oraz członków ZPAP 1939-2006*, Gd. 2008. – *Figury retoryczne. Warsz. rzeźba architektoniczna 1918-1970*, red. Gzowska A., W. 2015, s. 158.

Arch. ASP Warszawa, Akta studenckie sprzed IX 1939, nr 1334 (teczka S.: odpis aktu urodzenia, życiorys, podania, karty egzaminacyjne, fot.). – IS PAN, Zb. Fot. i Rys. Pomiarowych, fot. pracy S. *Zajęcia ludu*

polskiego. – NAC, sygnatura 1-K-6357-14 (fot. proj. dekoracji do hali odjazdowej Dworca Gł.).

U. Makowska
M. Myśliński

Skoworoda Helena, autorka 3 studiów zatytułowanych *Głowa kobiety*, wszystkie ol., wystawionych w grudniu 1893 w warsz. TZSP (2 z tych studiów kupił Jan Jakowicz).

Kur. warsz., 1893 nr 356 (28 XII), s. 4 (jako Scoworodowa Helena). – Spraw. TZSP za 1893, s. 43 (jako Scoworoda); 1894, s. 47. – Wiercińska, TZSP, Kat. (pomyłkowo jako Skoworody).

U.M.

Skowron, garncarz i rzeźbiarz ludowy, czynny ok. poł. XIX w. w Bratucicach k. Bochni. Znane są jego autorstwa majolikowe płaskorzeźby: z przedstawieniem Chrystusa ukrzyżowanego (przekazana przez rodzinę artysty Kołu Krajoznawczemu Uczniów Gimnazjum w Bochni, fot. Orli Lot, 1930 nr 10, s. 174) i z wizerunkiem Matki Boskiej wyk. wg cudownego obrazu z sanktuarium w Okulicach (fot. tamże, 1950 nr 8, s. 143).

Mach H., *Jak Sikora wyszedł na diable*, Orli Lot, 1930 nr 10, s. 173-174. – Kowalski S., *Garncarze i garncarstwo w pow. bocheńskim*, tamże, 1950 nr 8, s. 142. – *Pol. bibliografia sztuki 1801-1944*, t. 3, Wr. 1986.

U.M.

Skowron, autor widoku ukazującego zabudowę d. rynku Kleparza w Krakowie z ratuszem (ol., akw., sygn.: „Skowron”, 1884, Muz. Krakowa).

M. Myśliński

Skowron Jan, malarz, grafik, pisarz, ur. 12 IV 1885 Rytwiany k. Staszowa, zm. 10 V 1965 Staszów, pochowany tamże na cmentarzu par. Trzeci z 7 dzieci Józefa Skowrona, dzierżawcy ziemi, i Marianny z Lasotów; żona: z Władysławą Kossowską (zm. 1953), z którą miał synów: Zdzisława (1926-2007, żołnierza Armii Krajowej, adwokata), Jerzego (1928-68) i Ryszarda (1933-88). Uczył się w szkole podstawowej w Rytwianach, następnie w szkole realnej

(4 klasy) w Łodzi, gdzie uczęszczał także, dzięki wsparciu księcia Macieja Radziwiłła (właściciela Rytwian), do Szkoły Rysunkowej prowadzonej przez Jowisza Flawiusza Szwabskiego.

W l. 1907-13 studiował w ASP w Krakowie, w pracowni Teodora Axentowicza (1907-10) i Wojciecha Weissa (1910-13); uczestniczył również w zajęciach w „szkole krajoznawców” kierowanej przez Ferdynanda Ruszczyca w 1907/08, nagrodzony na koniec roku medalem br. (udział w tych zajęciach nie został odnotowany w Materiałach ASP Kraków, 2). Po pierwszym roku nauki S. otrzymał z malarstwa ocenę bardzo dobrą, zaś w kolejnych l. celującą. W czasie studiów był kilkakrotnie nagradzany – medal br. w: 1907/08 (za krajobrazy), w II półr. 1908/09, 1910/11 oraz 1911/12 i 1912/13 (medal br. za nagrody na wystawie); ponadto nagroda za akt 1911/12. Wg Pawła Skowrona (wnuka artysty, 2020) jeden z jego nagrodzonych obrazów *Tyniec przed burzą* został zakupiony do Muz. ASP w Krakowie (obecnie nie ma go tam). Podczas studiów S. mieszkał w dzielnicy Zakrzówek (na pewno w 1908). W 2. poł. 1912 wyjechał do Drezna; przez semestr studiował w tamtejszej Hochschule für Bildende Künste, w pracowni ornamentu Ottona Gussmanna, a przed opuszczeniem miasta urządził podobno wystawę swoich prac. Wg relacji samego artysty, powróciwszy do Krakowa, prowadził przez pewien czas zajęcia z rysunku ze studentami w zastępstwie Teodora Axentowicza. Bywał także w rodzinnych Rytwianach. W 1914 wybrał się do Paryża z przyjacielem ze studiów w Krakowie, malarzem Bolesławem Drożdżewskim, jednak wybuch I wojny światowej zmusił ich do powrotu. S. pozostał w ojczyźnie (wraz z siostrą Agnieszką jako jedyni spośród rodzeństwa nie wyemigrowali przed I wojną światową do Stanów Zjednoczonych). Przebywał w tym czasie w nieodległych od Staszowa Miłoszowicach i Mydlowcu, gdzie malował portrety właścicieli obu majątków (Miłoszowskich i Mydlowskich) oraz pejzaże, a także w Kobylanach, gdzie portretował członków rodziny Rudzkich i Rytów. O życiu w Miłoszowicach i Mydlowcu S. napisał w swej niepublikowanej powieści *Jaśnie Panowie*.

W 1915 S. walczył w I Brygadzie Legionów Pol. pod dowództwem Józefa Piłsudskiego. W t.r. namalował obrazy związane tematycznie z działaniami wojennymi w rejonie Konar: *Okopy legionistów w lesie kozińskim*, *Okopy legionistów w le-*